

Název a adresa školy:	Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace, Praskova 399/8, Opava, 746 01
Název operačního programu:	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, oblast podpory 1.5
Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0129
Název projektu	SŠPU Opava – učebna IT
Typ šablony klíčové aktivity:	V/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji odborných kompetencí žáků středních škol (32 vzdělávacích materiálů)
Název sady vzdělávacích materiálů:	Praxe II+III
Popis sady vzdělávacích materiálů:	Frézování + CNC obrábění, 2. a 3. ročník
Sada číslo:	H-02
Pořadové číslo vzdělávacího materiálu:	08
Označení vzdělávacího materiálu: (pro záznam v třídní knize)	VY_52_INOVACE_H-02-08
Název vzdělávacího materiálu:	Pomocné funkce, vzorový program
Zhotoveno ve školním roce:	2011/2012
Jméno zhotovitele:	Josef Švrčina

Pomocné funkce

M 30 Konec programu

Ukončí činnost CNC programu (stop otáček i posuvů).

M 99 Definice posuvu – zadáváme: F

Ve všech funkcích může být definována rychlost posuvu „0“, platí hodnota „F“ zadaná funkci **M99**.

VZOROVÝ PROGRAM PRO SUF 16 CNC

N - 1 - G 29 - Program: XXXXXXXX.SUF - max. osm míst, velkými písmeny (příjmení).

Příklad: (NOVAK.SUF) Popis materiálu Ø × délka, druh (př. 100 × 60 – dřevo) třída, datum, autor.

N - 5 - G 29 - Popis programu (kontrolní práce č. - výroba násady apod.), technologický postup (zhotovení střed. důlků, upnutí, sklíčidlo, hrot výběr nástrojů).

N - 9 - G 29 - Popis parametrů P1 - omezení délky obrábění (asi 5 mm. od čelistí) + jiné určené obsluhou.

N - 13 - G29 - Po upnutí změřit **LZ** a hodnotu zapsat do parametru **P0** se záporným znaménkem!

N - 17 - P0 = – (– LZ) musí být číselná hodnota!

N - 21 - P1 = min. hodnota je 20 mm!

N - 25 - G98 X = 160 Z = P0 (nájezd suportu do referenčních bodů).

N - 29 - G0 X = Průměr obrobku + (~ 40 mm) **Z = 0** (nájezd suportu do místa pro výměnu nástrojů).

N - 33 - G29 Výměna nástroje: (popis nástroje + číslo držáku a čís. stroje).

N - 37 - M6 X = korekce, **Z** = korekce **T = 1 – 6** (viz kniha korekcí, pořadí nástrojů při obrábění).

V grafické simulaci nemají korekce význam, můžeme zapsat **0!**

N - 41 – G0 X = ? Z = ? (nájezd suportu do místa obrábění) pozor na zásadu obrábění č. 1.

N - 45 - M0 (Programový stop, nyní upneme nožový držák s nástrojem do nožové hlavy a zkontrolujeme polohu nástroje vůči obrobku před obráběním).

N - 49 - M3 S = (Start otáček (20 až 3000 ot./min), dle obráběného průměru a druhu materiálu).

N - 53 - M0 Programový stop, nebo **G4** (časová prodleva – vyčkání na roztočení vřetena).

N – 57 - Následuje vlastní program pro obrobení zadané součásti.

Poznámka: bloky, kde jsou hodnoty nebo výrazy podtržené, musí být zapsány v programu!

POSTUP PŘI OTÁČENÍ A SMIRKOVÁNÍ OBROBKU

Upozornění

Před smirkováním, otáčením, nebo výměnou obrobku se musí odsunout nástroj do bezpečné vzdálenosti!

Při grafické simulaci po funkci **M5** zmáčknout **ESC** a pak „**O**“, nebo kurzorem v menu na otočení obrobku.

Smirkování obrobku

G29 Smirkovat povrch.

M0 Programový stop (vřeteno se otáčí!).

M5 Stop otáček nebo **M30** - při ukončení programu.

Otáčení obrobku

G29 Smirkovat povrch obrobku.

M0 Programový stop (vřeteno se otáčí!).

M5 Stop otáček.

G29 Otočit obrobek (popis upnutí, např. do pouzdra, opřít hrotem apod.).

Poté následuje přisunutí nástroje do místa obrábění nebo výměna nástroje a pokračování obrábění viz vzorový program od bloku čís. 45!

Zkrácené příkazy – důležité klávesy v programu SUF 16 M CNC

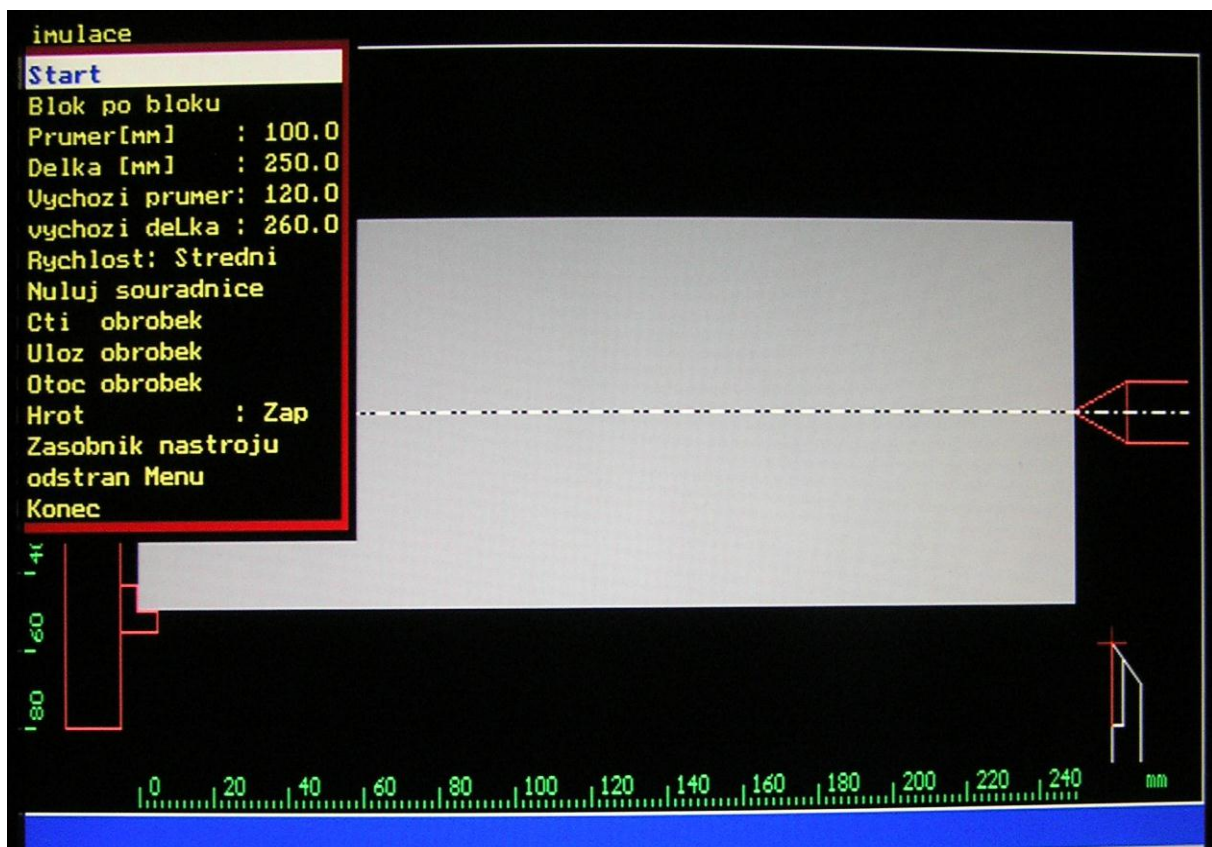
- **Ctrl + F3** - Spuštění grafické simulace.
- **Alt+X**, nebo **Ctrl + F10** - Ukončení programu.
- **F2** – Otevření okna „kalkulačka“ pro jednoduché výpočty.
- **F3** – v CNC editoru spouští praktické obrábění součásti (jen u řídicího počítače).
- **Mezerník** - nouzové zastavení obrábění z klávesnice.
- **F10** – přepnutí na ruční režim a zpět.
- **F6** – uložení programu na disk – disketu **C(A):\název adresáře\název programu** (max. 8 písmen bez přípony SUF). *Příklad:* C:\NOVAK\Novak1
- **F7** – načtení programu z disku–diskety **C(A):\ název adresáře\ název programu** (bez přípony SUF).
- **G21** – mazání bloků (zadáme čís. bloku, který chceme smazat a pak funkci **G21**).
- **Ctrl+F8** – Mazání segmentu (skupiny bloků). Zadáváme skupinu bloků od čísla k číslu, které chceme smazat a potvrdíme klávesou enter.

Konfigurace polotovaru v grafické simulaci programu SUF 16

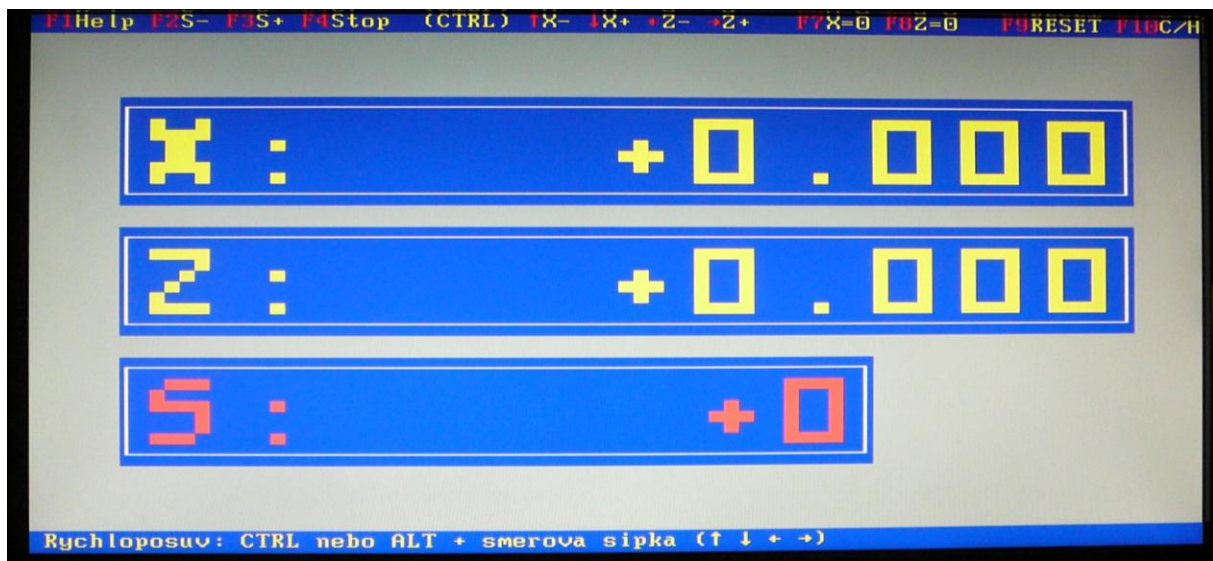
- Přepneme na grafickou simulaci – **Ctrl + F3**.
- Stiskneme písmeno **P** – průměr polotovaru a zadáme čís. hodnotu.
- Stisknout **D** – délka polotovaru.
- Stisknout **L** - výchozí délková hodnota polohy hrotu nástroje v ose Z a potvrdíme entrem!
- Stisknout **V** – zadáme číselnou hodnotu hrotu nástroje v ose X.
- **Hrot** – určení, zda bude obrobek opřen hrotem nebo ne.
- Rychlost grafické simulaci. **Rychlá** – **střední** – **pomalá**.

- Uložení obrobku (max. osm míst).
- Čtení obrobku – načtení obrobku (polotovaru) z knihovny obrobků.
- Zásobník nástrojů – načtení vhodného nástroje pro obrábění z knihovny nástrojů. Můžeme nakonfigurovat až šest nástrojů.
- Start – spuštění grafické simulace, kterou můžeme také spouštět po jednotlivých blocích. Vysvětlení grafické simulace provedeme na příkladu **DEMO.SUF** (chyby v programu, úprava programu apod.).

Okno grafické simulace programu SUF 16 M

Okno ručního režimu programu SUF 16 M

Okno editace CNC programu SUF 16 M

Seznam použité literatury

- ELTEK S.R.O. Albertova 3985 Kroměříž. *Uživatelská příručka pro SUF 16 PC.*
- LEINVEBER, J. – VÁVRA, P.: *Strojnické tabulky.* 3. doplněné vydání. Praha: Albra, 2006. ISBN 80-7361-033-7.
- Všeobecná bezpečnostní norma pro obráběcí stroje dle ČSN 20 0700 nahrazena od 21. 11. 1998 normou ČSN EN 292-1 a ČSN EN 292-2 + A1 upravena pro vnitřní použití na průmyslové škole.